Számos, a katasztrófavédelem működését befolyásoló jogszabályt módosítottak idén – törvényeket és azok végrehajtási utasításait tartalmazó kormányrendeleteket egyaránt. Ezek a változások november 29-én jelentek meg a Magyar Közlönyben, ám zömük csak jövő év január 1-jén, illetve 13-án lép hatályba.

A megváltozó szabályzók közt van az a kormányrendelet is, amely a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló jogszabály végrehajtását részletezi. A rendeletmódosítás követi a törvény változását, ami pedig a kijelölési eljárásra, valamint az üzemeltetői biztonsági terv tartalmi és formai ellenőrzésére koncentrál. A módosított rendelet kibővíti azoknak a végzettségeknek a körét, amelyekkel a létfontosságú rendszerek és létesítmények kijelölési eljárásában valaki biztonsági összekötő személyként közreműködhet, és amely végzettségeket e rendszerek üzemeltetői elfogadhatják. Pontosabbá válik az irányított ellenőrzések tervezése és ütemezése. Meghatározza az új rendelet azt a szempontrendszert is, amely mentén a hivatásos katasztrófavédelmi szervek ellenőrzéseiket végrehajtják majd. Az üzemeltetői biztonsági terv tekintetében pedig valamennyi üzemeltető számára azonos tartalmi követelményt ír elő a megújuló kormányrendelet.

Az egészségügyi létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosítását, kijelölését és védelmét részletező kormányrendelet változása a biztonsági összekötő személy képzési követelményeire koncentrál, ennek feltételeit változtatja meg. Hasonló változás következett be honvédségi területen is az idevágó kormányrendelet kiegészítésével. Itt azonban további lényeges módosulás, hogy a kijelölt rendszerelemek üzemeltetői biztonsági tervére vonatkozó követelményrendszert felfüggesztik jövő év január elsejével.

„Vizes” területen is lesznek változások – módosul ugyanis január elsejétől a létfontosságú vízgazdálkodási rendszerelemek és vízlétesítmények azonosításáról, kijelöléséről, továbbá védelméről szóló kormányrendelet is. A módosítás pontosítja, hogy mely szempontok alapján kell azonosítani és kijelölni az ivóvíz-szolgáltatási, a szennyvízelvezetési és -tisztítási, valamint a vízkár-elhárítási terület létfontosságú rendszerelemeit. Az ivóvíz területén nemzeti létfontosságú rendszerelemként kell azonosítani a 2,5 millió köbméternél nagyobb tározót, ha azt felszíni ivóvízbázisként üzemeltetik, továbbá a felszíni és felszín alatti vízbázisra telepített víztisztító művet, ha annak kapacitása meghaladja a 25 ezer köbméter szolgáltatott ivóvízmennyiséget.

A vízkárelhárítás területén is történtek pontosítások. Ezek szerint nemzeti létfontosságú rendszerelemként kell azonosítani azt az elsőrendű árvízvédelmi létesítményt, amely vagy egy legalább másodpercenként kétezer köbméter éves közép vízhozamú folyó öblözetét védi,

vagy egy olyan vízfolyását, amely államhatár is egyben. További fontos kritérium az azonosításnál és kijelölésnél, hogy a védmű által őrzött öblözetben ne legyen mód az oda kiáramló víz helyben tartására, illetve a kiépített védvonal magassága is alatta maradjon az előírt szintnek.

Szintén lesznek változások január közepétől a veszélyes áruk közúti szállításának ellenőrzésében, hiszen az ide vonatkozó kormányrendelet is átalakul némileg. Ezek a változások január 13-val lépnek majd hatályba. A rendelet módosítása pontosítja az ellenőrzés lehetséges helyszíneit – egyértelműbbé válik, hogy melyek azok a helyszínek, ahol már eddig is végzett ellenőrzéseket a katasztrófavédelem. Pontosítja a jogalkotó azt is, hogy mely kockázati besorolású szabálytalanság esetén tarthat vissza járművet a katasztrófavédelem akkor, ha a szabálytalanság ott helyben megszüntethető. A közúton történő áru- és személyszállítás szabályainak, valamint egyéb közlekedési rendelkezések megsértésének esetére a maximálisan kiszabható bírság összegéhez képest alacsonyabb díjtételek kiszabását írja elő az új rendelet, bizonyos meghatározott szállításokra és bizonyos meglévő körülmények esetére. A ténylegesen kiszabott bírság összege akár az eredeti tíz százalékára is csökkenhet. Egyes szállítási kategóriába tartozó anyagoknál, valamint a szállításból kizárt veszélyes áru szállításának tetten érése esetén nem lehet mérsékelni a bírságok összegét.

Egy további kormányrendelet változása nyomán 2017 január 14-ét követően a katasztrófavédelem helyi szerve mellett annak területi szerve is végezhet ellenőrzéseket mind a saját illetékességi területén, mind azon kívül. Ennek módját is meghatározzák. Ha a területi szerv végez ellenőrzést, akkor elsőfokú hatóságként a központi szerv által kijelölt helyi szerv jár el, másodfokon pedig a kijelölt helyi szervet irányító területi szerv jogosult eljárni. Ha a területi szerv azonnal intézkedést hoz, például külföldi részére helyszínen ad ki bírság határozatot, akkor másodfokon a központi szerv jár el az ügyben.

Ugyancsak változások jönnek január 13-a után a veszélyes áruk vasúti és belvízi szállításának ellenőrzése, az itt tapasztalt szabálytalanságok bírságolása terén is. Az idevágó kormányrendelet átalakítása lehetővé teszi a vasúttársaságoknak, hogy a veszélyes áru szállításakor adatszolgáltatási kötelezettségüknek ezentúl német vagy francia nyelven is eleget tehessenek. A módosítások a veszélyes áruk vízi úton történő szállítását is érintik: a szállító a bejelentést ráér megtenni a szállítás megkezdése előtt – szemben az eddigi előzetes 24 órás határidővel. Ha külföldről érkezik ilyen szállítmány, azt az országhatár átlépésekor is elegendő lesz bejelenteni a változások életbe lépését követően.

A visszatartás szabályai is megváltoznak. A hatóságként eljáró katasztrófavédelmi szerv már nem lesz köteles visszatartani a szabálytalan szállításon ért vasúti vagy vízi járművet akkor sem, ha a helyszínen megszüntethető szabálytalanságot észlel. Sőt, ezt csakis akkor tehetik majd meg a jövő évtől, ha egyes vagy kettes kockázati kategóriába sorolt szabálytalanságot tapasztalnak az ellenőrök.

Egy ügyfélre – hasonlóan a közúti szállításokhoz – a továbbiakban legfeljebb 2,2 millió forint összegű bírságot szabhatnak ki. Bizonyos esetekben – mind a vasúti, mind a vízi szállításnál fellelt szabálytalanságok esetén – mód lesz a maximálisnál jóval alacsonyabb összegű bírságok kiszabására. A változások a vasúti közlekedési hatóság munkáját is érintik majd. Az általuk kiszabható bírság mértékét és annak megfizetését előíró rendelet szintén január 13-ától változik meg. Az új szabályzó egyértelműsíti, hogy a RID hatály alá tartozó vonatoknál és vasúti szállítmányoknál fellelt szabálytalanságokra azonos mértékű bírságokat szabjon ki ez a hatóság is, mint azt a katasztrófavédelmi hatóság tenné.